

IN DIT NUMMER

1. Voorwoord.	Norbert Slambrouck
2. 20 jaar Oostendse Gidsenkring.	Bestuur
3. Lidmaatschap 2009 – Programma Walking Dinner.	Bestuur
4. Activiteiten – Familienieuws.	Redactie
5. De memoires van Pierre Quaegebeur.	Pierre Quaegebeur
7. Telecommunicatie (slot).	Etienne Pitteljon
8. Kanttekeningen bij het Jaarboek West-Vlaanderen 2008.	Piet.Daman.
11. Publicaties over en van de dichter Karel Jonckheere.	Redactie
13. Internationale Vrouwendag 2009.	Redactie
14. Het Panamakanaal, ook een Vlaams verhaal.	Eddy Masschalk
16. Papa Dauphins.	Annie Storme
19. Zeevaarttermen. (3)	Etienne Pitteljon

Cover: Spaans Huisje anno 1981, Charles Geuvels

STEUNENDE LEDEN

Wouters Julius
Degelin-Selis

Perdaens André

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE
Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.

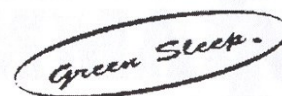
Ook op zaterdag. Zondag gesloten

*De Natuurlijkste
zaak van de kust!*

**GREEN
SLEEP**

**100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT**
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

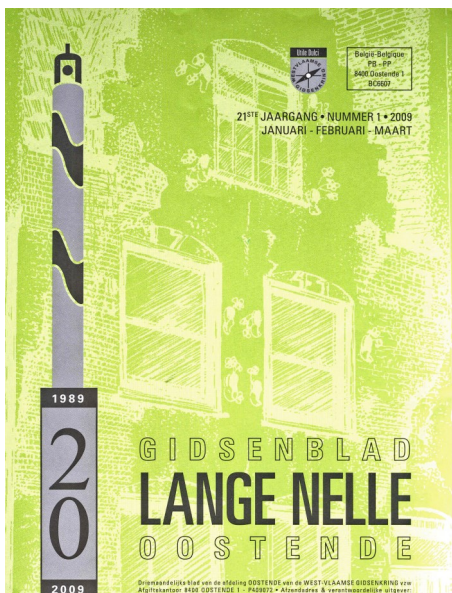
Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.

Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)

Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.

150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

Driemaandelijks blad van de Oostendse
GIDSENKRING LANGE NELLE vzw.
21ste jaargang
Nr 1 – jan-feb- mrt 2009.

Colofon

Eindredactie en correspondentie
Etienne Pitteljon
etienne.pitteljon@telenet.be

Redactieleden:

Dirk Beirens, Annie Storme, Etienne Pitteljon
Marcel Leeuwercx, Piet Daman,
Jeannine Laplasse.

Verantwoordelijke uitgever:

Etienne Pitteljon
Leopoldlaan 179
8430 Middelkerke

De medewerkers aan dit blad zijn zelf
verantwoordelijk voor de door hen
getekende bijdragen.
Overname mag mits bronvermelding.

Vormgeving: E.Pitteljon
Voorzitter: Norbert Slambrouck

Dispatching:

Tel/Fax; 059 / 807.381
e-mail: lange_nel@hotmail.com

Rekeningnummer: Gidsenkring
Lange Nelle vzw
380-0049184-76

Lid wordt u voor 15€ per jaar.
Buitenland: 20€
Gezinskaart: 25€
Steunend lid: vanaf 25€

Gidsenlokaal: Spaans Huisje
Christinastraat, 67 Oostende

Voorwoord

*Het nieuwe jaar startte bitterkoud,
maar het kon de warmte in ons hart niet temperen.*

Zeker niet, nu we twintig jaar bestaan!

*Wie had ooit gedacht, dat enkele onversaagde
zeebonken, zo mag je ze wel noemen, het aandurf-
den om in Oostende een gidsenkring op te starten
onder de naam "Lange Nelle".*

*En die "Lange Nelle" schittert nog altijd.
De stichters verdienen méér dan één pluim voor
hun inzet en het opzetten van nog twee
gidsencursussen.*

*Het doet ook deugd vast te stellen dat vele van die
stichters meewerken om dit feestjaar te laten
schitteren.*

*Het programma van deze feestviering vindt u op
volgende bladzijden.*

*De 'Lange Nelle', de vuurtoren, zal zijn drie lange
lichtstralen blijven uitstralen over Oostende en
ver in zee.*

*Hij wenkt ons naar de Oosteroever die nog zoveel
troeven heeft voor een Stad aan Zee.*

De voorzitter.

20 jaar Oostendse Gidsenkring Lange Nelle!

We hebben de indruk dat we pas vorig jaar van wal gestoken zijn. Twintig jaar jong dus, net de tienerperiode ontgroeid. Onze gidsen houden op aanvraag de tijd wel in het oog, maar malen er niet om geïnteresseerden langer te begeleiden.

Het komt op geen minuut, maar het tikt wel aan en dus is nu de tijd van vieren en even omzien aangebroken. Graag hebben we u er bij om mee te feesten!

Het feestprogramma bestaat uit een **tentoonstelling** en – waar we sterk in zijn - **wandelingen** en uiteraard een **walking dinner**.

De tentoonstelling met een terugblik op twintig jaar Oostendse gidsenkring vindt van 1 tot en met 30 april plaats in de exoruimte van de Bibliotheek Kris Lambert te Oostende.

Op zaterdag 4 april kunnen geïnteresseerden gratis mee op een van de volgende **wandelingen**:

- 1) Markante vrouwen
- 2) Stadskern
- 3) Leopold II
- 4) Zeebonk.

Alle wandelingen starten om 14 uur aan het gidsenlokaal, het Spaans Huisje, Christinastraat 67, en eindigen aan de bibliotheek. Duur van de wandeling ongeveer anderhalf uur.

Inschrijving verplicht tot uiterlijk 20 maart 2009 met opgave van wandelingkeuze bij E.Pitteljon gsm 0497/459.483 of email etienne.pitteljon@telenet.be

Ten slotte organiseert gidsenkring "Lange Nelle" voor de leden (ev. met partner) **een walking dinner** (zie blz. 3) op zaterdag 18 april om 18.30 uur in de North Sea Yacht Club, Montgomerykaai 1, aan het begin van het westerstaketsel.

LIDMAATSCHAP 2009

Vele leden hebben hun lidmaatschap voor 2009 vernieuwd.

Wij danken hen voor het vertrouwen.

Hierbij ingesloten vinden zij hun lidkaart.

Leden die hun lidmaatschap nog niet hebben vernieuwd, vinden hierbij een overschrijvingsformulier waarmee zij hun bijdrage alsnog kunnen overmaken.

WALKING DINNER

Aperitief.

Artisanaal mini garnalenkroketje.

Toast met artisanaal gerookte zalm.

Bruchetta met een tartaar van tomaat en Italiaanse ham

Velouté van mosseltjes met jonge selder en avruga.

Mini brochette van lam met tandoori kruiden en groenekool.

Spinaziestoemp met gebakken St-Jacobsnootjes en mousseline.

In olijf gebakken grijze dorade met een groenen risotto.

Crème brûlée.

Wijn, water en koffie.

Al dit lekkers wordt opgediend onder de begeleiding van het muziek ensemble van Jo Arend.

Ter gelegenheid van ons 20 jarig bestaan doet de kring een bijdrage van 50% op de kostprijs van dit menu en vraagt aan de leden een deelnameprijs van 20 euro per persoon.

De inschrijving is slechts definitief na ontvangst van de deelnameprijs op rekening nr 380- 0049184-76 ten name van Gidsenkring Lange Nelle vzw Oostende met als mededeling "WD20-aantal personen".

Uiterste datum van inschrijving: 10 april 2009

ACTIVITEITEN KALENDER

- Zaterdag 21 februari om 14.30u bezoek aan het vernieuwd Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke.
Inkomprijs 3 euro ter plaatse te betalen.

Onze gids is Pierre Vanhecke.

Wenst u aan carpool te doen? De verzamelplaats is aan het Mercator Instituut (busparking v/d ex-Visserijschool) Vertrek om 13u15 stipt.

Inschrijven gewenst via E.Pitteljon (gsm 0497/459.483 of email etienne.pitteljon voor 15 febr.)

- 7 maart Internationale Vrouwendag 2009 (zie blz.13)

- Maand april: Tentoonstelling “20 jaar Gidsenkring Lange Nelle”, wandelingen en walking dinner.

-16 mei: Bezoek met gids “Belle Epoque” centrum (1u) en wandeling (1u) te Blankenberge.

Start 14u30 aan het Toerisme bureel (plein voor het station).

Deelname leden: 2€. Niet leden: 4€

- 27 juni: Krekenfietseling door het Oostends Krekengebied met Marcel Braet.
Duur 2u.- Start Kerk Stene-Dorp

- 6 juli: 4 daagse Noordzee fietstocht met Martine Quaegebeur en Katrien Denoo (Doorreis met de trein.)

Hebt u interesse voor deze sportieve tocht neem contact op met één v/ de twee boven vermelde lieve dames.

FAMILIENIEUWS

- Op 20 oktober overleed Mevr. Jeanne Degryse, moeder van ons gidsend lid Anne Marie Pollet.
- Op 24 november overleed ons gidsend lid Jean Pottiez.
- Voor onze rondleidingen en bijscholingen konden we telkens een beroep op hem doen.
- Met veel bevoegenheid bracht hij ons zijn uitgebreide kennis over.
- Op 22 december overleed Richard Nowak, vader van Nathalie (onze dispatching dame) Nowak.
- Aan de families van de overledenen bieden wij onze oprechte deelneming aan.
- Het bestuur.

DE MEMOIRES VAN PIERRE QUAEGEBEUR (1)

Pierre Quaegebeur

Vooraf n.v.d.r. de memoires van neef Richard Quaegebeur verschenen in dit tijdschrift onder de titels “Gebonden jeugd” van 1998, jg. 10, nr. 1 t.e.m. 1999, jg. 11, nr. 1 en “Aan wal” 2000, jg. 12, nr. 3 t.e.m. 2002, jg. 14, nr. 1. In deze bijdragen vindt de lezer ook heel wat verwijzingen naar de familie Quaegebeur in Brussel en Oostende.

mademoiselle Dardenne, een geschminkte dertiger met een autoritaire allure, zwiepende boezem en een stel denderende benen op hoge hakken. De oudsten onder ons, 17- à 18-jarigen, liepen hoog op met zogezegde driftbuien maar verder dan geile blikken en overroepen masturbaties kwam het niet.

De tweede dame: mademoiselle Vandembrouck was heel actief en gemoti-

Oostende 1939

Aan boord van den “Angèle” (vlnr): Ernest, Rachel, vader Quaegebeur, Arthur en in hurkzit **Pierre**, de auteur van deze artikelenreeks.

Deel 1 - Mei 1940

Op tien mei 1940 viel het Duitse leger België, Luxemburg en Nederland binnen. Ik was toen pensionair in het internaat voor schipperskinderen – alleen jongens uiteraard – in Laken en ik liep school in de gemeenteschool van Laken. Alle pensionairs gingen naar de school van hun keuze. Tijdens de weekends werd er gezwommen of werden er lange wandelingen gemaakt in Brussel en omgeving. Als schipperskind kon je zomaar niet aan boord gaan tijdens weekends of korte vakantieperiodes, zoals het halftrimestrieel verlof.

De directeur, monsieur Gauthier, was een gedistingeerde Fransman, die bijgestaan werd door een secretaris, een lelijk ambtventje, en twee onderhoudsmannen in blauwe overall.

Wij ... werden in goede banen geleid door twee vrouwelijke surveillanten:

veerd als surveillante, ze was een deftig meisje zonder de minste charme.

De broer van mijn vader, Arthur of nonkel Thuur, baatte in Brussel, rue de l'échelle près du théâtre flamand, een viswinkel uit. Soms kwam hij mij halen op zaterdag en telkens hij aan kwam gereden, kromp ik ineen.

De rechthoekige speelplaats liep evenwijdig met de straat en was er van gescheiden door een mooi hek van smeedijzer. Nonkel Thuur verplaatste zich met een zware fiets met van voren een dubbel buizenstel waarop een monster van een bagagedrager gemonteerd was. Daarop lag een bruine katoenbaal. Hij droeg laarzen, een lange spierwitte kiel en een pet.

Van zohaast hij voor de afsluiting verscheen, weerklonk een geroep van jewelste: “Hé kwoagebuur ... oewen visboer is er!” Toen ik bovenop het bagagerek zat,

ineengekrompen als een nobody en nonkel Thuur het stel op gang trok, begonnen ze als gekken te joelen, een ware calvarieberg! Eenmaal thuis in de viswinkel in de Ladderstraat kon ik spelen met kozijn Richard in de grote speelkamer; met zijn ouders sprak hij Oostends en met mij Brussels zoals een echte Ket. We gingen nogal eens naar een film in de patronage, vooral als het ging over de kibo's (cowboys) en de keindeins (indianen). Op zondagavond bracht mijn enkele jaren oudere nicht, Rachel, mij terug naar het internaat ... "E schoan maske" werd er toen gemompeld op de speelplaats. Dagelijks zagen wij wederopgeroepen Belgische soldaten (rappellés) in kolonnen van drie marcheren, Mausergeweer aan de bretel, patroontassen, ransel met deken, gamel en drinkbus, helm en kaki-uitrusting ... er werd niet gezongen.

De pensionairs, vooral de ouderen tussen 15 en 18 jaar, hielden er hallucinante verhalen over de moderne oorlogsvoering op na en vooral wat er ons te wachten stond, mochten de Duitsers de Maginotlijn doorbreken. Bij het naar school gaan vanuit het internaat liepen we al eens binnen in de snoepwinkel (ze waren alom tegenwoordig) en als we nog zakgeld over hadden, kochten we vooral chocoladerepen "Jacques", eigenlijk alleen omdat er kleurprentjes met tekst en uitleg inzaten over de Engelse, Franse en Duitse oorlogsbodems, luchtwapens en pantsers. Een intense ruilactiviteit was het gevolg. De verzamelaars kenden de oorlogsschepen Nelson, Hood, Bismarck, Tirpitz; de vliegtuigen Spitfire, Hurricane, de Messerschmidt, Dornier en de pantsers Bren Carrier, Mathilda, Panzer III en Panzer IV.

Op de radio was "J'attendrai" van Line Renaud DE schlager. "I'm going to dry my washing on the Siegfried Line" was ook "in" maar daar waren de Engelsen nog niet aan toe.

Op 10 mei vielen de eerste Duitse bommen en was de Luftwaffe meteen baas in de lucht. De schrik zat er bij de bevolking direct in en een grote exodus trok zich op gang. Opeens stond ons ma daar zoals altijd, volgens juffrouw Van den Broeck, sportief uitgedost, bruine hoed, rok en schoenen, vest in pied de poule. Ze was vergezeld van een 14-jarig schippersmeisje dat ze al was gaan ophalen in een meisjespensionaat. Ze kwam per taxi vanuit

Rotterdam naar Brussel. Mijn vader, met mijn zus aan boord, was ondertussen met den "Angèle" vanuit Rotterdam richting Antwerpen aan het varen. De afspraak was bij Thuur in de Rue de l'échelle. 's Nachts telefoneerde mijn vader dat we 's anderen-daags naar Antwerpen moesten komen. Het kostte heel wat moeite en veel geld om een taxi te vinden die ons naar Antwerpen wilde brengen. 't Was 'opeens' oorlog en de schrik zat erin. Alles werd schromelijk overdreven en de woekerprijzen zwierden de pan uit. "Broekschijters" zei ons ma. Enkele feiten op een rijtje.

Holland was na drie dagen onder de voet gelopen. Koningin Wilhelmina vluchtte naar Londen; Prinses Juliana en Prins Bernhard brachten de Nederlandse goudvoorraad met de kruiser "De zeven provinciën" naar Canada. De Nederlandse militairen gaven zich over, ze werden door de Duitsers zo naar huis gestuurd, "geen" krijgsgevangenen dus. Een zoethoudertje. Het Belgische verhaal volgt later.

De directeur van het pensionaat droeg het uniform van reserveofficier van "La marine national Francaise". "Je suis rappelé sous les armes", zei hij bij het afscheid. Ik was heel erg onder de indruk.

Ter aanvulling. Tijdens de oorlog heeft de versnellingsloze werkmansfiets van nonkel Thuur regelmatig dienst gedaan als voertuig voor de aanvoer van verse vis of haring vanuit Oostende naar de viswinkel in Brussel. De man trapte die afstand heen leeg en terug met 50 kg vis en soms moest hij zijn vehikel bergop duwen tussen Aalst en Brussel.

"Il faut le faire", maar in oorlogstijd moest je wel doordrijven!
(wordt vervolgd)

TELECOMMUNICATIE

VAN TAMTAM NAAR.....(slot)

Etienne Pitteljon

Rond 1925 verscheen een toekomstbeeld van hoe de mens in 2000 zou communiceren.

De voorstelling zat er niet ver naast. Alleen is de huidige apparatuur veel compacter.

Mobiele telefonie

De zaktelefoon, nu **gsm** (**g**lobal **s**ystem for **m**obile communication , daarvoor Groupe Spéciale Mobile) heeft reeds vele mogelijkheden en deze breiden zich nog steeds uit.

Gsm is de meest gebruikte standaard voor mobiele telefonie in de wereld. Gsm-diensten worden gebruikt door meer dan 2,9 miljard mensen in meer dan 210 landen. De grootste concurrent is cdmaOne (in Noord- en Zuid-Amerika).

De eerste commerciële uitbating begon in 1991 met Radiolinja in Finland.

In België werd het eerste gsm-netwerk, operator Proximus, opgericht in 1994.

Nadien kwamen er nog twee operatoren bij nl. Mobistar en Base.

Een gsm-verbinding loopt van het toestel naar de gsm-mast (BTS- Base Transceiver Station – kortweg basisstation genoemd) met het sterkste signaal. Dat is meestal de dichtstbijzijnde.

Aan deze mast hangen meestal drie antennes (herkenbaar aan hun smalle rechthoekige vormen) die samen een gebied van 360 graden bestrijken.

Vanaf deze mast gaat het gesprek naar een centraal punt waarop meerdere masten in hetzelfde gebied zijn aangesloten (BSC, of

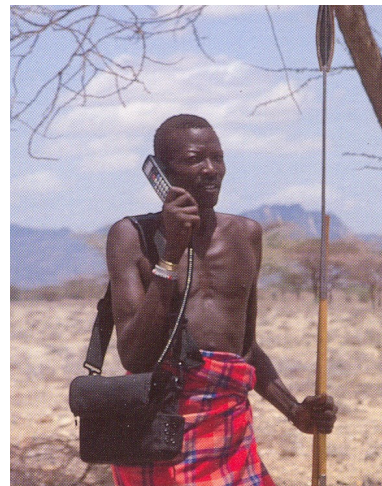
Base Station Controller).

Van daaruit wordt het verkeer verdeeld naar de centrale van het bestemmingsnetwerk.

Nabeschuiving.

De communicatie in de toekomst is nauw verbonden met de ontwikkeling van het internet, zodat de communicatie sneller, grootschaliger en gemakkelijker toegankelijk zal worden.

Deze “ informatiesnelweg” zal uiteindelijk op bijna iedere plaats op aarde toegankelijk zijn.

Com-

municatiesatellieten zullen afgelegen gebieden met elkaar verbinden en met de draagbare computer is het al mogelijk op vele plaatsen, draadloos het internet op te gaan.

Intelligente technologie zal ons in de toekomst o.a. helpen met het huishouden. Met de zaktelefoon en een centrale huiscomputer zal het mogelijk worden van op afstand de elektrische apparatuur die zich thuis of op kantoor bevindt te regelen.

Op 8 oktober ll. werd het Jaarboek van de West-Vlaamse Gidsenkring 2008 voorgesteld in het Talbot House te Poperinge. Vijf bestuursleden van "Lange Nelle" en de "Oostendse auteurs" woonden er ontvangst, optreden, persvoorstelling en receptie bij. Ondertussen heb je allicht je exemplaar ontvangen/afgehaald.

Het onderwerp dit jaar was: "West-Vlaanderen na Den Grooten Oorlog". Niet alle auteurs hielden zich aan deze afbakening, die ± de periode eind 1918 tot begin jaren '30 inhoudt, en beschreven enkele plaatselijke aspecten van de oorlog.

De dienstdoende schrijvers voor "Lange Nelle" waren Roger Jansoone - die we hier nogmaals danken voor zijn medewerking - en ondergetekende.

De naoorlogse periode, " de twintiger jaren" zijn voor Oostende een interessante en "rijke" periode op velerlei vlak.

Met ons tweeën bleken we té productief en we moesten dan ook wegens de beperkt toegestane ruimte, 2 à 3 keer "inkorten", wat niet altijd gemakkelijk is, en meestal de kwaliteit qua inhoud, taal en leesbaarheid niet ten goede komt (o.m. schrappen van anekdoten).

Wie het boek al ingezien heeft, kon wellicht vaststellen dat in de tekst van Afdeling Oostende "Herrijzenis van een geteisterde stad aan Zee", zowat met de deur in huis gevallen wordt!

Samengevat: "De Duitsers verlaten halfweg oktober 1918 de stad, die erg beschadigd is".

Hoe kwam dat? Hoe was het voordien? Wat spookten die Duitsers daar uit? Wat gebeurde er in die 4 jaar?

Om de (West-Vlaamse) lezer enig inzicht te geven in het Oostende van 1914, en hoe die oorlog er verliep, werd dat kort geschetst in een "Inleiding". Deze werd uiteindelijk ook geschrapt evenals

"De Bevrijding" van Roger Jansoone, die ook enkele alinea's van zijn tekst verminkt zag. (De bijhorende illustraties en bronvermelding bleven wel).

Er liep blijkbaar wat mis, en op twee ni-

veaus, bij onze kring en bij het West-Vlaamse redactiecomité. Dit tot ergernis van de schrijvers, die het echter met de nodige gelatenheid en humor verwerkten, zoals onder meer verwoord door R. Jansoone (uittreksel uit mail): "Bovendien stel ik anderzijds vast, waar primordiaal voortdurend geschermd werd met het gebrek aan plaatsruimte, er blijkbaar wél voldoende plaats was om, telkens over twee volledige pagina's, twee foto's af te drukken waarvan er één zelfs al was afgedrukt op postkaartformaat. Dit is allicht wat men poogt te omschrijven als "lay out"... in ieder geval hadden die 4 pagina's, eventueel gedeeld met een andere auteur, de werking van het snoeimes enigzins kunnen milderen.

Wanneer iemand die niet vertrouwd is met de sector, het snoeimes eenzijdig hanteert, vallen er onvermijdelijk brokken, vaak van hilarische aard. Zo heeft, als voorbeeld, een grappenmaker (p. 55) - na mijn alinea over de Spaanse griep - de twee paragrafen over de Oostendse stadsfinanciën tijdens WO1 (gewone en buitengewone begroting) zorgeloos geschrapt, om hierna (na dus die Spaanse griep) er spitsvondig aan toe te voegen "Het hoeft dus geen betoog dat Oostende financieel in geen al te beste papieren zat!". Nog nooit in de geschiedenis werden de financiële implicaties van de Spaanse griep zo in de verf gezet!

Maar humor kent geen grenzen! Wat ons op p. 60 gepresenteerd wordt, hoort thuis in een bloemlezing van echte "pareltjes" geplukt uit opstellen in de lagere school. Daar wordt een mop geformuleerd als volgt:

"Die enorme vraag was dan weer *het* gevolg van de verwoesting van uitgestrekte landbouwgebieden en van de vroegtijdige *dood of invaliditeit van veel boeren. Die verlieten de boerenstiel* voor een job in de bouw of in andere sectoren". Het moet een hallucinerende verschijning geweest zijn, al die dode of invalide boeren die daar plots de boerenstiel verlieten voor een job in de bouw of elders (misschien een vroege voorloper van Halloween?). In werkelijkheid luidt mijn tekst als volgt: "Deze spectaculaire groei had evenwel geen marktver-

storing tot gevolg en dit had alles te maken met de enorme vraag naar vis op de West-Europese markt, *mede* een gevolg van de verwoesting van uitgestrekte landbouwgebieden en de vroegtijdige dood of invaliditeit van veel boeren (*samen met het* afhaken van de boerenstiel voor een job in de bouw of in andere sectoren)".

Hierna, om het verhaal compleet te maken, Hoofdstuk 1 (zonder de eerste twee alinea's waarmee de tekst in het Jaarboek aanvangt) zoals door de auteurs aangeboden in april II.

OOSTENDE NA 1918 - HERRIJZENIS VAN EEN GETEISTERDE STAD AAN ZEE

1. Inleiding

1.1. Voorwoord

Binnen het bestek van dit jaarboek is onvoldoende ruimte voor een exhaustieve behandeling van "Oostende na 1918", daarom moeten we een selectie maken.

Oostende ontstond destijds als vissersdorp en evolueerde naar een (periodisch) belangrijke haven aan onze kust.

Gezien zijn strategische positie, had de stad een groot militair belang, waardoor meermaals beleg, beschieting, vernieling en bezetting mekaar opvolgden.

Het was meestal het maritieme: de visserij, kaapvaart of handelsvaart, die een heropleving van de stad mogelijk maakte.

Daarom zullen we voornamelijk dit aspect behandelen en ook in dat verband de sociale evolutie - sommige onderwerpen zeer summier - zonder te vergeten dat het (elitaire) toerisme in de decennia vóór WO I, Oostende op de (mondaine) wereldkaart zette en nadien belangrijk bleef maar evolueerde.

We schetsen eerst de situatie van Oostende vóór en tijdens WO I; daarna komt de "Bevrijding"!

1.2. Wat vooraf ging: van

"Zomerhoofdstad" naar Duitse oorlogshaven
In het laatste kwart van de 19de eeuw groeide Oostende uit tot DE toeristische trekpleister van de Noordzeekust. De goede bereikbaarheid (trein, tram, boot) was daar niet vreemd aan.

Onder impuls van de visionaire Leopold II werd Oostende "een briljante toeristische

kuststad met hoofdstedelijke allures". Tijdens zijn bewind verdriedubbelde de stad zijn oppervlakte en bevolking. Met zijn Koninklijk verblijf, nieuwe wijken, lanen, parken en moderne toeristische infrastructuur, o.m. een prachtig Casino-Kursaal, verkreeg Oostende de titel van "Koningin der Badsteden" en een officieus statuut van "Zomerhoofdstad van België".

In 1905 werd de nieuwgebouwde handelshaven ingehuldigd en de Sint-Petrus- en Pauluskerk ingewijd. Een jaar later werd een mooi, nieuw theater geopend.

De Staatspakketbotenlijn floreerde. Met 11 eenheden verzekerde ze 4 overvaarten per dag. De aanlegkaaien werden verlengd en in 1913 werd een nieuw zeestation in gebruik genomen, met het monogram van Albert I, koning sedert 1909, op de gevel.

De Zeevisserij draaide goed. De bevolkingsaan groei, het kusttoerisme en de visverwerkingsbedrijven zorgden voor voldoende afzet. De hele sector met al zijn aanverwante bedrijven en functies verzekerde een optimale tewerkstelling.

Geen oorlog meer gedurende 80 jaar, en sedert 1908 een kolonie rijker.

De "industriebaronnen" hadden fortuinen vergaard en leefden royaal, ook in hun "résidence d'été". Het "schoon volk" was present. Vele buitenlandse adellijke families, vooral Duitse, hadden een vaste stek in de Oostendse hotels.

"La Belle Epoque, quoi!"

Maar niet voor iedereen. Er was werk, maar veelal onderbetaald. De algemene levensomstandigheden van de "kleine man" waren slecht, onder meer voor de vissersgemeenschap. De huisvesting was meestal erbarmelijk. Het toerisme deed de huurprijzen de pan uitspringen. (Noot: meer daarover in hoofdstuk 6).

Dit was niet het probleem van de welstellende klasse die naar Oostende kwam voor zeebaden en vooral voor mondaine ontspanning.

In het voorjaar van 1914 verklaarde de Kursaaldirectie nog: "Tout annonce que la Reine des Plages, déjà si heureusement favorisée l'année dernière, connaîtra cette année une saison plus brillante encore, pour le grand plaisir des innombrables étrangers, ses hôtels et le renom de l'hospitalière Belgique".

Van gastvrijheid gesproken!

De Duitsers zullen iets te opdringerig zijn!

Tegen eind juli was de vakantiestemming volledig omgeslagen.

28 juni: Sarajevo; 3 augustus: Duits ultimatum - mobilisatie; 10 augustus: aanval.

Begin oktober was Oostende eventjes echt "hoofdstad" van België, toen de koning en de regering er verbleven.

Op 14 oktober werd ze "open stad" verklaard. Duizenden Oostendenaars, vooral uit het maritieme milieu, en andere vluchtelingen, hadden dan al de stad verlaten met al wat vaarde.

De Duitsers bezetten Oostende op 15 oktober 1914 en zullen er precies vier jaar blijven. Oostende garnizoenstad, wordt een "Etappe-stad" (dicht bij het front) in een Marinegebied van het

Marinekorps Flandern. Haar infrastructuur, zoals hotels en scholen, wordt opgeëist o.m. voor inkwartiering, hospitaal of lazaret. De Kursaal wordt "Strandheim des Marinekorps für Offiziere und Mannschaften". Op de kiosken en op de dijk spelen militaire fanfares; op het Wapenplein defileren de mariniers.

Alles, vooral koper en brons, wordt opgeëist. Zo verdwijnen de kerkklokken, de beiaard, de dakplaten van de Kursaal en de beelden van de De Smet de Naeyerbrug (de volkse bijnaam "Tettenbrug", wegens de ontblote vrouwenborsten, bleef!).

De haveninstallaties, die bijna ongeschonden in de handen van de Kaiserliche Marine vielen, worden bijna volledig ingepalmd. Het Marinekorps bouwt allerlei stellingen, op de zeedijk, in en achter de duinen, ook zware batterijen om de haven te verdedigen.

Begin 1915 worden de havens van Oostende, Brugge en Zeebrugge uitgebouwd tot basis van de oorlogsbodems van de Flotille Flandren.

De onderzeeboten en torpedojagers opererend vanuit die havens richten grote schade aan, vooral vanaf 1917 wanneer de "onbeperkte duikbotenoorlog" (= tegen alle schepen) afgekondigd wordt. Honderden geallieerde schepen worden tot zinken gebracht.

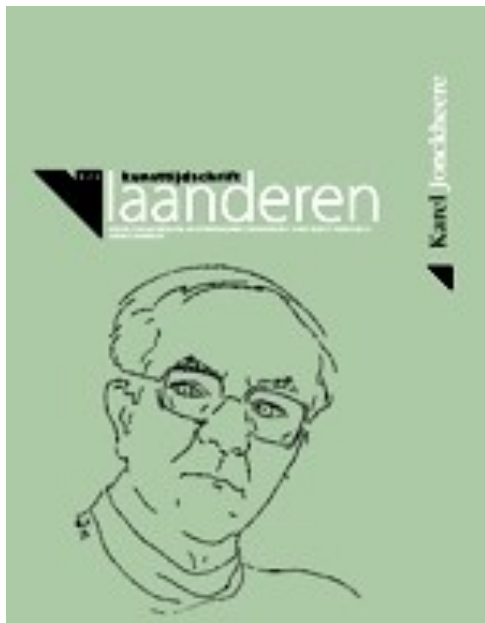
Een Duitse oorlogshaven zó dicht bij het front en de Engelse kust, is een grote bedreiging voor de geallieerden. Vanaf 1915 wordt de haven een doelwit. Beschietingen uit zee, onder meer door Britse monitors (kanonneerplatform) vóór De Panne en zwaar geschut achter het IJzerfront, en

luchtaanvallen gaan crescendo, zeker vanaf 1917, en berokkenen grote schade aan havens, stad en Oosteroever.

Begin 1917 plannen de geallieerden een groots offensief met land-, lucht- en zee-strijdkrachten om de havens van Oostende en Brugge-Zeebrugge uit te schakelen. Het ongeveer drie weken lopende offensief, verdeeld over drie fasen, startte op 31 juli 1917 maar liep vast in de modder op de Passendaalse heuvels (de voorziene landing voorbij Westende kon niet doorgaan). De zogenaamde "derde slag bij Ieper" kostte het Britse Imperium een verlies van ± 250.000 man.

Na een mislukte poging in april 1918 om de haven van Oostende te blokkeren (St.- Georges Day-raid; wel deels gelukt in Zeebrugge), onderneemt de Royal Navy een nieuwe poging op 10 mei met "moreel succes". Daarbij wordt de oude kruiser HMS "Vindictive" in de havengeul tot zinken gebracht maar een volledige blokkade mislukt.

Nieuwe publicaties over en van de dichter Karel Jonckheere (°Oostende 1906 – +Rijmenam 1993)

Kunsttijdschrift Vlaanderen

Tweemaandelijks tijdschrift voor kunst en cultuur

November 2008, nr. 323. Thema: Karel Jonckheere

Samenstelling: Dirk de Geest en Dirk Beirens

Voor het eerst wordt het Karel Jonckheere-archief in het AMVC-Letterenhuis aangesproken voor een thematische benadering van leven en werk. Het nummer omvat een uitgebreide biografisch overzicht met tientallen foto's en documenten van de hand van Dirk Beirens. Dirk de Geest en Tom Sintobin ontsluiten het poëtisch oeuvre van Jonckheere. Peter Theunynck bespreekt de relatie tussen Karel van de Woestijne en Karel Jonckheere. Jan Schoolmeesters biedt een bibliografisch overzicht van Jonckheeres proza."

Los nummer: €10

Het zout van de zee is een bloemlezing uit het omvangrijke oeuvre van Karel Jonck-

KAREL JONCKHEERE

Het zout van de zee

Samengesteld door
DIRK CHRISTIAENS

Ingeleid door
DIRK DE GEEST

P

heere. Hoewel Karel Jonckheere jarenlang een van de meest productieve, meest populaire en meest gelauwerde dichters uit de Vlaamse literatuur was, is zijn werk intussen al een geruime poos niet meer beschikbaar in de boekhandel. Met deze schitterende bloemlezing is samensteller Dirk Christiaens er alvast in geslaagd om de naam van Karel Jonckheere opnieuw op het voorplan te schuiven.

Jonckheeres poëzie is niet gespeend van zelfspot en ironie. Vaak heerst er een speelsheid maar zijn cynisme is nooit ver weg. Belangrijke thema's zijn de zee, verlies van geloof, verbondenheid met voorouders, en blindheid. Als ware vakman van de taal verweeft hij deze thema's in soms fijnzinnig anekdotische, dan weer innemend beschouwende gedichten.

Dirk Christiaens is bij het bloemlezen van Jonckheeres werk vooral op zoek gegaan naar de existentiële kern ervan. De klemtoon ligt niet zozeer op de persoonlijke anekdotes die de dichter vaak in zijn verzen verwerkt, maar vooral op de zoektocht van de mens als een in de wereld 'geworpen' wezen. *Het zout van de zee* laat zich gedeeltelijk als een soort van verdichte autobio-

grafie lezen, maar zelfs in zijn meest persoonlijke gedichten reflecteert de dichter steevast over de bestemming van de mens. De dichter bewijst hiermee dat deze verzen ook vandaag hun belang onverminderd behouden. (verkoopprijs €16)
Uitgeverij P, Sint-Antoniusberg 9, 3000

Leuven
Info@uitgeverij-p.be
www.uitgeverij-p.be

Foto Karel Jonckheere met Regine Clauwaert op de Mercator in Oostende; uit de documentaire van Emile Degelin (1973-1974) 'Karel Jonckheere bezoekt zijn moedertaal': Jonckheere doorkruist daarin Vlaanderen, Nederland en Zuid-Afrika op zoek naar de geschiedenis van het Nederlands (foto E. Degelin)

INTERNATIONALE VROUWENDAG 2009

De internationale vrouwendag is dé actiedag van de vrouwenbeweging en vindt jaarlijks plaats op 8 maart. Sinds 1975, het internationale jaar van de Vrouw, wordt deze dag over de hele wereld gevierd. In 1978 werd 8 maart door de Verenigde Naties officieel erkend als internationale vrouwendag. Sinds 2003 organiseert het stadsbestuur Oostende allerlei acties in het kader van de internationale vrouwendag. Dit jaar ziet het programma eruit als volgt:

PROGRAMMA

Zaterdag 7 maart 2009

Vrouwen in het straatbeeld van Oostende

Een vrouwenwandeling met de Gidsenkring 'Lange Nelle'

Animatie in de patio van Shopping 'Feest- & Kultuurpaleis', Wapenplein/Kapellestraat

10.00 uur - 11.00 uur

introdactie buikdansen, door Jamyla

11.30 uur - 12.15 uur

introdactie flamencodansen, met livemuziek door
Tamara en crew

12.15 uur - 12.35 uur

flamenco: liveoptreden door Tamara en crew

13.00 uur - 13.45 uur

klassieke muziek: liveoptreden door Eveline D'Hanens

14.00 uur - 15.30 uur

workshop djembé door TamTamClub

15.45 uur - 17.00 uur

workshop Afrikaanse dans met livepercussie, door
TamTamClub

Alle introducties, workshops en optredens zijn gratis. We vragen wel om op voorhand in te schrijven voor de workshops en de introducties. Bij voorkeur vóór maandag 2 maart 2009, bij dienst Samenleven, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende, T 059/80.55.00, of via e-mail: dirk.vangheluwe@oostende.be.

Vrouwen in het straatbeeld van Oostende

Ontdek markante vrouwen in Oostende. Deze wandeling laat heel wat vrouwen van vroeger en nu zien die een belangrijke rol gespeeld hebben in de geschiedenis van de Stad aan Zee. Voor man en vrouw!

De eerste wandeling start om 10.00 uur op het Sint-Petrus- en -Paulusplein; de volgende start om 14.00 uur. De wandelingen eindigen met een drankje in de Alice Freyzaal van het Stadhuis. Duur van de gidsbeurt: 2 uur.

Graag vooraf inschrijven! Bij voorkeur vóór maandag 2 maart 2009, bij de dienst Samenleven, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende, T 059/80.55.00, Dirk Van Gheluwe of per e-mail dirk.vangheluwe@oostende.be.

Het Panamakanaal, ook een Vlaams verhaal!

Bijdrage van lid Eddy Masschalck (Mortsel)

Voortbouwend op het artikel 'Panamasluizen, een Oostends verhaal' (Lange Nelle, 2008, blz. 74-76) is het interessant om vast te stellen dat 100 jaar geleden iemand met Vlaamse roots de leidende rol speelde bij de aanleg van het Panamakanaal.

Technum dat nu het ontwerp tekende voor de nieuwe zeesluizen, Deme dat verdiepingen- en verbredingswerken aan het kanaal uitvoerde, Dredging International dat het toegangskanaal aan de Pacificzijde uitdiepte en verbreedde, zij hebben alle een illustere voorganger... General George Washington **Goethals**.

De eerste werkelijke poging tot aanleg van het kanaal werd gestart in 1880 door een Frans consortium onder leiding van Ferdinand de Lesseps die eerder het Suezkanaal had gebouwd. Maar de Franse kanaalbouwers konden na 8 jaar hard werk hun project in Panama niet voltooien en trokken zich in 1899 terug, voornamelijk omwille van 2 belangrijke problemen: tropische ziekten, vooral gele koorts, en voortdurende aardverschuivingen in de Culebra-enge. Die wordt nu de Gaillard-enge genoemd als eerbetoon aan kolonel David Dubois Gaillard die uiteindelijk dit probleem kon overwinnen.

In 1904 namen de Amerikanen het project over. In 1907, na het opeenvolgend ontslag van 2 chief project engineers, stelde President Theodore Roosevelt de 48-jarige George W. Goethals aan om de bouw van het kanaal te voltooien. Hij moest alleen verantwoording afleggen aan de President en de Secretary of War, de volledige verantwoordelijkheid rustte op zijn schouders. De vader van George, Jan Baptist Goethals, immigreerde in 1848, op 32-jarige leeftijd, van Stekene naar de VS. De economische en sociale situatie in België was in die periode desastreus. Sedert Engeland in 1834 begonnen was met de mechanisatie van de

textielindustrie en goedkoop exporteerde naar het continent, ging de traditionele textielindustrie er in onze streken zienderogen op achteruit. De situatie werd nog erger door de aardappelziekte in 1845 waardoor de oogst herleid werd tot een fractie van wat ze normaal opbracht. Tot overmaat van ramp brak er ook tyfus en cholera uit. Werkloosheid en armoede stegen zienderogen, ook voor schrijnwerker Jan Baptist Goethals.

Jan Baptist huwde in 1854 in de VS met de Vlaamse Philippina Marie Le Baron. Zij hadden 3 kinderen waaronder George Washington Goethals die op 29 juni 1858 in Brooklyn N.Y. werd geboren.

George promoveerde op 15 juni 1880 aan de Military Academy, West Point N.Y. In Oktober van hetzelfde jaar werd hij ingeschreven aan de Military Engineering School of Application, Willets Point N.Y. In de volgende jaren deed Goethals dienst op verschillende posten in de VS. Hij deed er praktische ervaring op die hem later goed van pas zouden komen: het graven van kanalen en het bouwen van sluizen, versterkingen en bruggen. Tegelijk ontwikkelde hij zijn leiderschapstalenten. Toen George in 1907 in Panama arriveerde was zijn eerste zorg de kritische problemen van de 30.000 medewerkers te verhelpen. Voor hen werden kwartieren en andere voorzieningen gebouwd, een intern rechtssysteem met eigen tribunalen georganiseerd, en een Health Department opgericht die moest zorgen voor de eliminatie van malaria en gele koorts, niet alleen in de kanaalzone maar in heel de Republiek Panama. Dit doel werd reeds na 18 maanden bereikt. Behalve dat hij kon bogen op een uitgebreide professionele kennis en ervaring, was George eveneens een superieure administrator, een man die een aantal waarden hoog in het vaandel voerde; hij was correct, streng maar rechtvaardig. Van schrijnwerker tot ingenieur, George was toegankelijk

voor al zijn medewerkers en werd daarom ook door hen ten zeerste gerespecteerd.

De aanleg van het kanaal was een haast onmogelijke opgave, maar dit grootste waterbouwkundig project aller tijden werd drie jaar eerder dan gepland met succes voltooid. Bovendien waren de kosten lager dan begroot.

De officiële opening van het Panamakanaal vond plaats op 15 augustus 1914.

Na de voltooiing werd George door President Woodrow Wilson aangesteld tot Governor van het Panama kanaal.

Door de National Geographical Society werd hij gehonoreerd met een speciaal ereteken 'Builder of the Panama Canal'.

In 1917 stichtte George in New York City zijn eigen consulting firma 'George W. Goethals & Co'. Hij werd er eveneens benoemd tot chief consulting engineer van de Port of New York Authority, functie die hij vervulde tot aan zijn dood op 21 Januari 1928 in New York. Hij werd begraven op het West Point Cemetery.

Kort na zijn dood, werd de brug tussen Staten Island N.Y. en Elizabeth New Jersey naar hem genoemd, de G.W. Goethals

Bridge 'Builder of the Panama Canal'. Op

31 maart 1954, werd ter zijner ere een monument opgericht in Balboa, Panama.

George Washington Goethals, Technum, Deme, Dredging... het Panamakanaal, ook een Vlaams verhaal!

Bronnen

- 1 Loy M., 'Panamasluizen, een Oostends verhaal', Lange Nelle, 2008, blz. 74-76
- 2 Parkyn N., 'De zeventig beroemdste bouwwerken van de wereld,
- 3 Lannoo, 2002
- 3 Goethals J.J., 'The Flemish roots of General Washington Goethals, Builder of the Panama Canal',
- 4 Gateway Press, Baltimore, VS, 2004

BELGIE

Dimitri Vettenburg
Commercieel Medewerker
Kantoorverantwoordelijke
Kantoor Middelkerke

Oudstrijdersplein 15, 8430 Middelkerke, België
T +32 59 31 95 40 F +32 59 31 95 48
E middelkerke@ing.be www.ing.be

“PAPA DAUPHINS”

*Verteld door H. Vanhoutte
Opgetekend door A. Storme*

Huguette Vanhoutte, directiesecretaresse, later directrice, Oostende, Bad en Strand, vertelt:

Papa Dauphins werd opgericht rond 1953. Het was bedoeld om de kinderen van werkende ouders tijdens de vakanties op te vangen. Heel veel kinderen kwamen uit het “binnenland”, alhoewel ook Oostendse kinderen er een abonnement hadden.

Club Dauphins was onderdeel van Ostende Plage en later van OBS: Oostende Bad en Strand en dit tot 1975.

Een zekere heer Perino Georges, bediende, had in de Parijsstraat een home, een kinderpension voor kinderen uit het binnenland. Die verbleven tijdens de dag op het speelterrein van Papa Dauphins.

De club was open van maart tot oktober.

De openingsuren waren meestal van 9 tot 12

en van 14 tot 18.30 uur.

De kinderen waren ingedeeld in leeftijdsgroepen.

- 3 tot 4 jaar: groep geel
- 4,5 tot 5,5 jaar: groep groen
- 6 tot 7 jaar: groep rood
- 7,5 tot 8,5 jaar: groep blauw
- 9 tot 10 jaar: groep wit
- 10,5 tot 14 jaar: groep zwart

Bij ongevallen werden de kinderen door de dokter van de club verzorgd.

Drank: melk 2 francs, Coca-Cola 5 francs, Cécémel 3 francs, limonade 5 francs.

Middageten: (dit gedurende juli/augustus) de kinderen konden in de club een maaltijd krijgen of ze brachten hun lunch mee. Het vieruurtje bestond uit boterhammen.

Als het slecht weer was, konden de kinderen terecht in ruime zalen met allerhande spelen. Er werden geregeld films getoond en poppenkastvoorstellingen georganiseerd.

“Moniteurs”, monitrices, en badvrouwen voor het onderhoud van de douches, wc’s en badinstallaties stonden klaar voor de kinderen.

Het zwemmen geschiedde in groep onder leiding van personeelsleden die een reddersbrevet hadden.

Na het zwemmen moesten de kinderen in de ondergrondse badinstallaties douchen.

CLUB DAUPHINS
OOSTENDE
«voor uw kinderen»
DE BELANGRIJKSTE AAN DE BELGISCHE KUST

De kinderen staan onder bewaking van een oplettend en toegewijd personeel, bewust van hun verantwoordelijkheid.

*

INSCHRIJVINGSRECHT

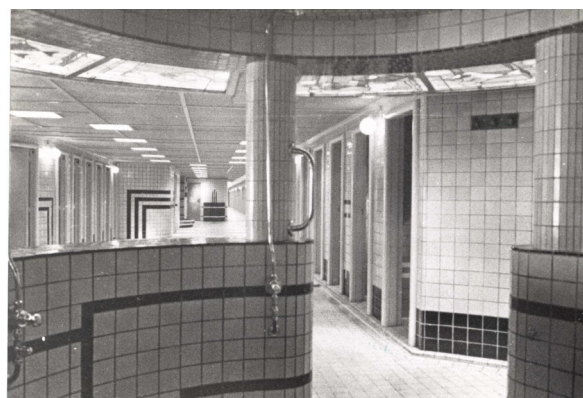
	1ste kind	2e kind	3e kind
Seizoen	2000,—	1500,—	1000,—
Eén maand	800,—	675,—	675,—
15 dagen	475,—	400,—	400,—
8 dagen	275,—	200,—	200,—
Per dag	40,—	40,—	40,—
Per 1/2 dag	25,—	25,—	25,—

Ouderdomsgrens : tot 14 jaar inbegrepen.
In geval van slecht weder beschikken de leden van de club over grote overdekte zalen met poppenspel, film, enz....
Voor alle inlichtingen zich wenden tot het sekretariaat van de club bij de badinstallaties (open van 9 u. tot 18.30 u.).

(5385)

De Zeewacht 1.8.69.

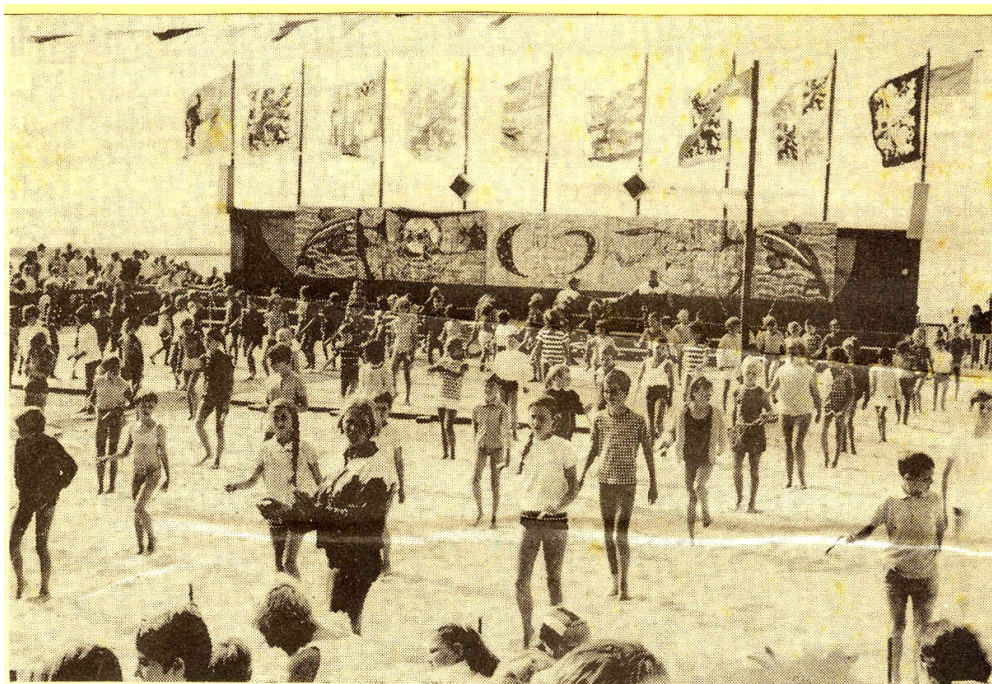
Club Dauphins (De Zeewacht, 1969)

Elk jaar was er rond 15 augustus een groot feest ingericht met de verkiezing van Mister en Miss Dauphins.

van het strand was omheind door een dikke koord. Geen sprake van om er ook eens op te kunnen spelen, wij werden altijd weggejaagd: het was voor de geprivilegieerden !)

(nota A. Storme: Ikzelf vertoefde als kind elke zomerdag op het strand voor de Kur-saal. Hoewel we ons nooit verveelden, keken we toch met afgunst naar de schommels, glijbanen, enz. die op het stranddeel van Papa Dauphins stonden. Dit gedeelte

Grafisch Bedrijf
LAMMAING
Wij geven vorm aan uw identiteit.

Industriezone 2
Zandvoordeschorredijkstr., 14
8400 Oostende
T.059 70 71 23
F.059 80 45 79
print@lammaing.com
www.lammaing.com

GENIET MET AZURIET!

Reisbureau voor alle touroperators,
vlieg-, trein-, bootticketten.

*Waar service en dienstbaarheid
geen ijdel woord is!*

REIZEN

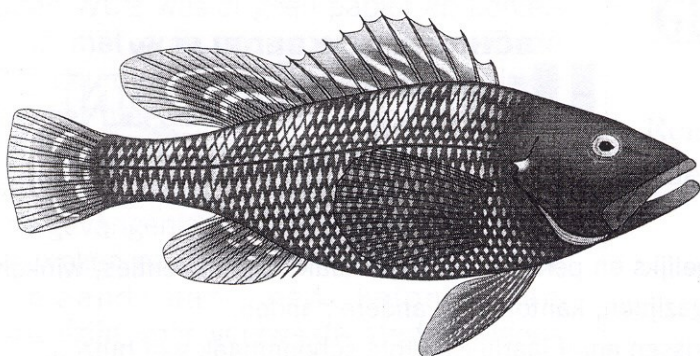
Torhoutsesteenweg 449
Hoek Kastanjelaan
8400 Oostende
Tel. 059 51 49 51

Openingsuren
Maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en
vrijdag: 9 tot 12 en 14 tot 18 uur.
Zaterdag: 9.30 tot 12 uur.

ZEEVIS GROOT- EN KLEINHANDEL

***Van Haudt Patrick -
Van de Wynckel Christa***

Vismijn 107 - 8400 Oostende
Delphin Depuydtstraat 8 - 8470 Gistel
Tel. Vismijn (059) 32 19 95 - Fax (059) 33 19 95

OPENINGSUREN

Maandag - Dinsdag - Woensdag 8 - 16u

Donderdag: 8 - 13u

Vrijdag: 8 - 16u

Zaterdag: 8 - 13u

Zondag: Sluitingsdag

Op feestdagen open tot de middag

ZEEVAARTTERMEN (3)

Etienne Pitteljon

Draaiborg (N), Twist-lock (E)

Toestel dat in elk van de verankeringshoeken van een scheepscontainer wordt gedraaid om de container vast te zetten omwille van veiligheid of om hem op te tillen.

Drijfvermogen (N), Buoyancy (E)

Het vermogen van het schip om te blijven drijven en dus aan de oppervlakte te blijven. Het drijfvermogen wordt geleverd door de opwaartse druk van water tegen de huid van het schip. Volgens de wet van Archimedes is deze druk gelijk aan het gewicht van de door het lichaam verplaatste vloeistof. Reservedrijfvermogen: is het gedeelte van het schip dat boven water uitsteekt en waterdicht kan worden afgesloten. Om schip, passagiers en lading veilig over zee te kunnen vervoeren, moet het schip behoorlijk met de zee kunnen rijzen en voldoende dekhoogte hebben.

European Sea Ports Organisation (ESPO)
Organisatie opgericht in 1993 met zetel te Brussel.

ESPO vertegenwoordigt meer dan 800 havenbesturen in 23 landen en organiseert jaarlijks een leidinggevend havencongres over actuele onderwerpen.

Feeder ship (E)

Klein schip dat ladingen tussen havens vervoert: het wordt bediend door grote oceaanschepen en havens die door deze laatste niet worden aangedaan.

Fluvio-maritiem schip

Term gebruikt voor een vaartuig dat zowel op rivieren of kanalen als op zee (meestal langs de kust) kan varen.

Gantry Crane (E)

Walkraan met een wijde overspanning die op rails of op rubberbanden rijdt en gebruikt wordt voor het stapelen of verplaatsen van goederen (vooral containers). Hij voert het werk uit door met het kraanlichaam boven in de rijen gestapelde goederen te rijden.

Cantrycrane

Glazen slaan

Oorspronkelijk, in de tijd van de zeilschepen, een methode om de tijd aan te geven, voordat uurwerken gangbaar waren. Toen beschikten de schepen over een glazen zandloper die in een halfuur leeg liep. Zodra hij leeg was, gaf men een slag op de scheepsbel als teken dat een halfuur om was en werd de zandloper gekeerd. Na een uur sloeg men twee glazen, na anderhalf uur drie glazen, enz... Ter controle van de halfuur glazen, beschikte men eveneens over twee-uurglazen die om de twee uren werden gekeerd.

Omdat aan boord het doen en laten van de bemanning voor een groot gedeelte wordt beheerst door het zeewachtsysteem, begon men bij de aanvang van elke wacht opnieuw te tellen. Aan het einde van de vierurenwacht kreeg men dus acht glazen.

Groepage (N), Groupage (E)

Het samenbrengen van verschillende overeenstemmende goederen met het doel deze per volle container te vervoeren.

Heavy Lift Ship (E)

Schip gebouwd om uitzonderlijk zware ladingen te lichten en te vervoeren zoals bv. zware locomotieven.

Hefraam (N), Spreader of Spreaderbeam (E)

Toestel, gewoonlijk gemaakt uit staal, dat vastgemaakt wordt aan een kraan voor het behandelen van ladingen, die ofwel heel lang zijn ofwel een onhandige vorm hebben, of voor scheepscontainers. Een hefraam voor stukgoedladingen kan bestaan uit één enkele stalen staaf of balk, zodat de lading veiliger of efficiënter gelost of geladen kan worden. Voor de behandeling van containers zijn er verschillende types heframes. Ze zijn zodanig gebouwd en uitgerust dat ze de containers kunnen opnemen via de versterkte hoekopeningen van deze laadkasten. Deze heframes kunnen een vaste lengte hebben, ofwel verschillen hun afmetingen naargelang de diverse maten van de standaardcontainers. Meestal zijn ze telescopisch, zodat ze automatisch aangepast kunnen worden aan de op te nemen containers. Heframes worden niet alleen gebruikt bij dek- en havenkranen, maar ook nog bij andere heftuigen zoals portaalwagens (straddle carriers) en heftrucks.

Hieuwlijn (ook Opgooilijn, Werplijn)
Lijn van manilla, sisaltrouw of van een kunststof. Hij wordt gebruikt voor verschillende doeleinden, maar vooral bij het aanmeren van schepen om vanaf de kade de trossen naar de wal te kunnen overhalen. De lijn wordt aan het einde meestal verzawaard om deze verder te kunnen werpen.

Hinderbanken

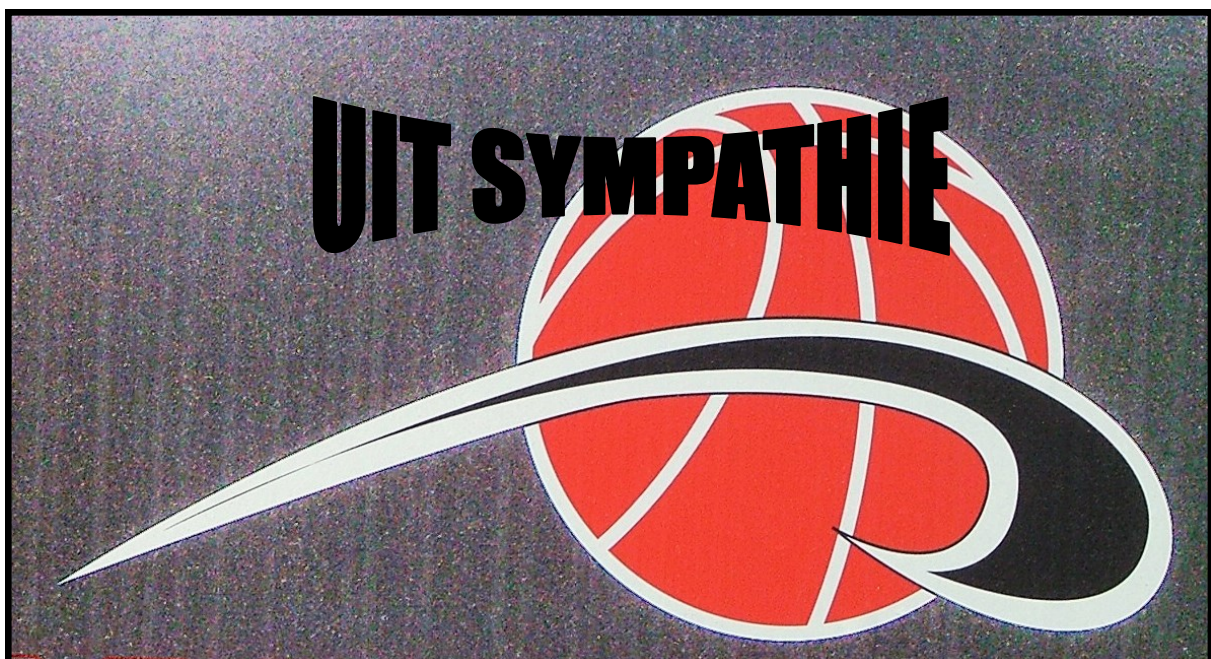
Het meervoud Hinderbanken verraadt reeds dat het hier niet over één zandbank in het Belgische deel van de Noordzee gaat, maar om een groep van zandbanken met gemeenschappelijke kenmerken. Zowel de Westhinder, de Noordhinder, de Oosthinder, de Bligh-bank als de Fairy-bank liggen ver uit de kust, op 25 tot 60 km afstand van het strand, en vertonen een oriëntatie die een hoek van 40° maakt t.o.v. de kustlijn. Het zijn stuk voor stuk lange, hoge zandbanken, die zich over een lengte van 15-25 km uitstrekken en zich tot 25-30 m boven de omliggende zeebodem verheffen (maar nooit boven het water uitsteken).

De naam lijkt op het eerste zicht verband te houden met het werkwoord hinderen (belemmeren).

Een tweede mogelijkheid is dat het woord teruggaat op het Engelse hinder, dat “achter, achterste “ betekent, zoals bv. in hinder legs “achterpoten” en waaruit ook “hind “ontstond, zoals bekend in behind: “achter”. In die veronderstelling is de naam gegeven door Engelse zeelui, en betekent Hinderbank dus letterlijk “achterste, achteraan gelegen bank” wat er in de praktijk op neerkomt dat de zandbanken in kwestie voorbij andere zandbanken liggen.

Experten van de The British Library en de Admiralty Library geven de voorkeur aan deze tweede verklaring.

Hoekstaaf (N), Cell guide (E)

Eén van de rechtstaande staven die de cel in een containerschip insluit en waarin een scheepscontainer precies past.

Hogerwal en lagerwal

Hogerwal is de walkant waar de wind vandaan komt. Lagerwal is de oever waar de wind naartoe blaast.

Hub (E) (letterlijk "naaf", figuurlijk "middenpunt")

Knooppunt zowel in het zee- als het luchtverkeer.

Imersat

International Maritime Satellite Organisation.

Insteekdok

Dok gevormd door een zijtak van een rivier of kanaal, meestal loodrecht op de richting van het hoofdvaarwater.

Jumboïseren (N), Jumboising (E)

Afgeleid van de benaming van een groot dier, speciaal van de olifant, alsook van een groot vliegtuig (jumbo jet). Jumboïseren is de ombouw van een schip door er een sector aan toe te voegen om een groter laadvermogen te bekomen.

Kielzog (N), Wake (E)

Ook kielwater genoemd. Het is een spoor van borrelend water, dat zich meestal vormt achter een zich verplaatsend schip. Bij een motorschip is hierbij ook het schroefwater van belang.

Knoop (N), Knot (E)

Snelheidsmaat voor de vaart van een schip of voor de windsnelheid. Een knoop = een zeemijl (= 6,080 voet of 1,85 km) per uur.

Koelcontainer

Geïsoleerde container gebruikt voor het vervoer in transit van bederfelijke goederen (zoals fruit, groenten, melkproducten, vlees, enz.).

De koelcontainer is uitgerust met een koelapparaat dat aan boord van een containerschip verbonden wordt met de elektrische voeding van het schip.

Koelschip

Schip dat gebouwd is voor het vervoer van bederfelijke goederen die moeten koel wor-

den gehouden. De ruimen zijn speciaal geïsoleerd en het schip is voorzien van één of meer koelinstallaties.

Koers (N), Course (E)

De richting waarin een schip wordt gestuurd, aangegeven door de horizontale lijn in het vlak van de kiel en de steven, gezien in de vaarrichting.

Kofferdam (N), Cofferdam (E)

De vrije ruimte als afscheiding tussen 2 tankcompartimenten in een schip, als deze door de aard van de te vervoeren goederen niet direct aan elkaar mogen grenzen. In grote tankschepen treft men ook "cofferdams" aan ter begrenzing van het tankgedeelte zelf. Soms worden ze ook ingericht als pompkamer waar de ladingspompen staan opgesteld.

Waterdichte, rechthoekige schacht op een luikhoofd of andere opening van een gezonken schip, waarlangs men het betrokken ruim kan leegpompen om het schip weer drijfvermogen te geven.

Klein droogdok, naar de scheepsvorm gebouwd om plaatselijke schade aan de buitenhuid te kunnen repareren zonder het schip in zijn geheel te moeten dokken.

(wordt vervolgd)